

den. Den høitærede Minister sagde: at den Sag, hvorefter der er bebudet et Endringsforslag, havde maasse Noget af en udvortes Charakter, og deri troer jeg, han har fuldkommen Ret. Jeg kan herved henholde mig til flere ærede Talere, der have yttret, at dette Spørgsmaal tildeels har en borgerlig Charakter, men den ærede Minister sagde ogsaa, at den tildeels er et kirkeligt Organisations-spørgsmaal, og at vi her i denne Forsamling, som er indstiftet for borgerlige Sager, ikke, inden vi have hørt Kirkens Mening, kunne give os af med kirkelige Organisations-sager. I Mod-sætning dertil maa jeg fastholde, at, hvis det er et kirkeligt Organisations-spørgsmaal, hører det under denne Forsamling ifølge Grundlovens § 80, hvori der staaer, at Kirkens Forfatning skal ordnes ved Lov. Er det et kirkeligt Organisations-spørgsmaal, altsaa et Bidrag til Ordningen af Kirkens Samfundsforhold, er det et Stykke af Kirkens Forfatning — hvilket det ogsaa ligefrem blev erklæret for at være af en Mand, som engang beklædte Ministerposten, nemlig Biskop Engelstoft i Fyen, som jo er en af vore lærdeste Kirkehistorikere og Kirkeretskyndige, — og da maa det, som sagt, netop ordnes her paa Rigsdagen og intet andet Sted. Vel er det sandt, at man, da Grundlovens § 80 blev vedtagen, søgte at faae fastsat, at Kirkens Forfatning ikke maatte ordnes, førend der var kommet et kirkeligt Organ tilorde; der blev dengang af Fleertallet i Udvalget stillet et Forslag om, at den først maatte ordnes ved Lov, „efterat Betænkningen var afgiven af et af Kongen anordnet Kirkemøde“, men dette blev udstemt paa den grundlovgivende Rigsdag, og den ærede Ministers Forbring om et saadant kirkeligt Organ er saaledes ikke grundlovsmæssig. Nu veed jeg vel, at siden den Tid have de, der søge Kirkens Betryggelse i den gamle Statskirkes Ordning, søgt ad andre Veie at faae igjen et saadant Kirkemøde istand forud for enhver kirkelig Lov; men jeg veed ogsaa, at det ikke nogensinde er blevet anerkjendt af den lovgivende Magt, og jeg troer, at, hvis vi skulle gaae frem i Grundlovens Aand og i Overensstemmelse med den grundlovgivende Rigsforsamling, maae vi meget ynske, at det ingenstunde skulde skee. Vi maae

hævde vor Ret til at behandle de kirkelige Sager, som angaae Kirkeforfatningen, uden at der i Forveien er gaaet et saadant Kirkefaads Betænkning. Det er at gjøre en Indskrænkning i vort lovlige Initiativ, dersom man altid vil holde dette frem imod os. Forsaavidt den ærede Minister vil have et saadant kirkeligt Organ, ikke forud for, men som et Led af den til Folketirken lovede Forfatning, maa jeg dertil svare ham, at det har vist sig at være umuligt at faae dette ad den Veie, han synes at ville gaae. Han maa da gaae den Veie, som vi, der kæmpe for kirkelig Frihed, have anvist. Det er derfor ogsaa urigtigt, naar han siger, at det er os, som allermeest have bekæmpet det kirkelige Organ. Vi have ikke paa nogen Maade bekæmpet det som en Deel af Forfatningen; vi have kun erklæret, at, naar vi skulle have et saadant, lad os kalde det et Kirkefaad, saa skal det være i Overensstemmelse med Grundlovens Aand, med den Folketirke, som Grundloven har tilsagt, men ikke et Kirkefaad, der er bygget paa Statskirken gamle Grund og derfor vil gjøre Grundlovens Løfte om en Folketirke til et Muudsveir. Vi ville, og det kan den ærede Minister see i selve den Betænkning, der er afgiven af Udvalget her i Folkethinget, dengang da Spørgsmaalet om Menighedsraadene var for, ikke forhindre et Kirkefaad, men kun, at det dannes ad den Veie, som en vis kirkelig Side, og navnlig den, den daværende Minister har villet. I Betænkningen i 12te Sæssion 1860—61, Anhang B. Spalte 817 staaer der udtrykkelig: „Hvor lidet man end misstjender den Betydning, som hvre Former“ (gjennem Dannelsen af kirkelige Repræsentationer i mindre og større Kredse), „have for det indre Livs Udvikling, ... har Udvalgets Fleertal dog ikke kunnet overbevise sig om, at den Veie, her anvistes, er den rette, for at naae Maalet.“ Altsaa om Maalet er der ingen Menighed, det er kun om Veien, og den Forskjel, der da er tilstede, er, om dette Kirkefaad skal bygges paa Statens og paa Sognets udvortes og legemlige Grund, eller paa Folkets og Menighedernes indvortes og aandelige Grund. Vi gaae ud fra, at der ved Loven om Sognebaandets Løsning er gjort et første Skridt til et saadant Kirkefaads Dpret-